

tatus in corpus, vel quod sit virtus in corpore post incarnationem. Impossibile igitur videtur Deum fuisse incarnatum.

2. Item. Omne quod acquirit novam naturam, est substantiali mutationi subiectum: secundum hoc enim aliquid generatur quod naturam aliquam acquirat. Si igitur hypostasis filii Dei fiat de novo subsistens in natura humana, videtur quod esset substantialiter mutata.

3. Adhuc. Nulla hypostasis alicujus naturae extenditur extra naturam illam, quin potius natura invenitur extra hypostasim, utpote multas hypostases sub se habens. Si igitur hypostasis filii Dei sit per incarnationem facta hypostasis humanae naturae, sequitur quod filius Dei non sit ubique post incarnationem, cum humana natura ubique non sit.

4. Amplius. Rei unius, & ejusdem non est nisi unum quod quid est: hoc enim significat substantiam rei, quae unius una est. Sed natura cujuslibet rei est quod quid est ejus: natura enim rei est quam significat definitio. Impossibile est igitur, ut videtur, quod una hypostasis in duabus naturis subsistat.

5. Praeterea. In his quae sunt sine materia, non potest esse aliud quidditas rei, & aliud res, ut supra Lib. I. cap. XXI. & XXI. ostensum est; & hoc praecipue est in Deo, qui non est solum sua quidditas, sed etiam suum esse. Sed humana natura non potest esse idem quod divina hypostasis. Ergo impossibile esse videtur quod divina hypostasis subsistat in humana natura.

6. Item. Natura est simplicior & formalior hypostasi quae in ea subsistit: nam per additionem alicujus materialis, natura communis individuatur ad hanc hypostasim. Si igitur divina hypostasis subsistat in humana natura, videtur sequi quod humana natura sit simplicior, & formalior quam divina hypostasis: quod est omnino impossibile.

7. Adhuc. In his solum quae sunt ex materia & forma composita, differre invenitur singulare, & quidditas ejus, ex eo quod singulare est individuum per materiam designatam, quae in quidditate & natura speciei non includitur: in signatione enim Socraticis includitur haec materia, non autem in ratione humanae naturae. Omnis igitur hypostasis in natura humana subsistens, est constituta per materiam signatam: quod de divina hypostasi dici non potest. Non est igitur possibile, ut videtur, quod hypostasis verbi Dei subsistat in humana natura.

8. Amplius. Anima, & corpus in Christo non fuerunt minoris virtutis quam in aliis hominibus. Sed in aliis hominibus ex sua unione constituunt suppositum, hypostasim, & personam. Igitur & in Christo ex unione animae & corporis constituitur suppositum, hypostasis, & persona. Non autem suppositum, hypostasis, & persona verbi Dei, quae est aeterna. Igitur in Christo est aliud suppositum, hypostasis, & persona praeter suppositum, hypostasim, & personam verbi Dei, ut videtur.

9. Praeterea. Sicut ex anima & corpore constituitur humana natura in communi, ita ex hac anima & ex hoc corpore constituitur hic homo, quod est hypostasis hominis. Sed in Christo fuit haec anima, & hoc corpus. Igitur ex eorum unione constituta est hypostasis, ut videtur; & sic idem quod prius.

10. Item. Hic homo, qui est Christus, prout consideratur ex anima solum & carne consistens, est quaedam substantia. Non autem universalis. Ergo par-

(1) Al. Natura igitur licet multis modis dicatur.

ticularis: ergo est hypostasis.

11. Adhuc. Si idem est suppositum humanae, & divinae naturae in Christo, oportet quod de intellectu hominis qui est Christus, sit hypostasis divina. Non autem est de intellectu aliorum hominum. Homo igitur aequivoce de Christo dicitur, & aliis; & sic non erit ejusdem speciei nobiscum.

12. Amplius. In Christo tria inveniuntur, ut ex dictis cap. XXVII. & seq. patet, scilicet corpus, anima, & Divinitas. Anima autem, cum sit nobilior corpore, non est suppositum corporis, sed magis forma ejus. Neque igitur id quod est divinum, est suppositum humanae naturae, sed magis formaliter se habens ad ipsam.

13. Praeterea. Omne quod advenit alicui post esse completum, advenit ei accidentaliter. Sed cum verbum Dei sit ab aeterno, manifestum est quod caro assumpta advenit ei post esse completum. Igitur advenit ei accidentaliter.

CAPUT XLII.

Quomodo oporteat incarnationem filii Dei intelligere.

Ad horum igitur solutionem considerandam, paulo altius inchoandum est. Cum enim Eutyches unionem Dei & hominis factam esse posuerit in natura; Nestorius autem nec in natura, nec in persona; fides autem catholica hoc teneat, quod sit facta unio in persona, non in natura: necessarium videtur praecognoscere quid sit uniri in natura, & quid sit uniri in persona. Natura igitur (1) multis modis dicitur: nam & generatio viventium, & principium generationis & motus, & materia, & forma, natura dicuntur. Item & aliquando natura dicitur quod quid rei, continens ea quae ad speciem pertinent integritatem; sicut dicimus naturam humanam communem esse omnibus hominibus, similiter in ceteris. Illa ergo ununtur in natura ex quibus constituitur integritas speciei alicujus; sicut anima, & corpus humanum ununtur ad constituendam speciem animalis, & universaliter quaecumque sunt partes speciei. Est autem impossibile quod alicui speciei in sua integritate jam constituta aliquid extraneum uniat in unitatem naturae, nisi species solvatur. Cum enim species sint sicut numeri, in quibus quaelibet unitas addita, vel subtracta variat speciem; si quid ad speciem jam perfectam addatur, necesse est jam aliam speciem esse; sicut si substantiae animatae tantum addatur sensibile, erit jam alia species: nam animal, & planta diversae species sunt. Contingit tamen id quod non est de integritate speciei, in aliquo individuo sub alia specie contento reperiri; sicut album, & vestitum in Sorte, vel Platone, aut digitus sextus, vel aliquid hujusmodi. Unde nihil prohibet aliqua uniri in individuo quae non ununtur in una integritate speciei; sicut humana natura, & albedo, & musica in Sorte, & hujusmodi, quae dicuntur esse unum subiecto. Et quia individuum in genere substantiae dicitur hypostasis, in substantiis autem rationalibus dicitur etiam persona; convenienter omnia hujusmodi dicuntur uniri secundum hypostasim, vel etiam secundum personam. Sic igitur patet quod nihil prohibet aliqua non unita esse secundum naturam, uniri autem secundum hypostasim, vel personam.

Audientes autem haeretici in Christo unionem Dei, & hominis esse factam, contrariis viis inceserunt ad hoc

hoc exponendum, praetermisso tramite veritatis.

Aliqui enim hanc unionem aestimaverunt ad modum eorum quae ununtur in unam naturam; sicut Arius, & Apollinaris, ponentes quod verbum erat corpori Christi pro anima, sive pro mente; & sicut Eutyches, qui posuit ante incarnationem duas naturas, Dei, & hominis, post incarnationem vero unam.

Sed eorum dictum omnino impossibilitatem continet. Manifestum est enim naturam verbi ab aeterno in sua integritate perfectissimam esse, nec omnino corrumpi, aut mutari posse: unde impossibile est aliquid extrinsecum a natura divina, utpote naturam humanam, vel aliquam partem ejus, in unitatem naturae ei advenire.

Alii vero hujus positionis impossibilitatem videntes, in viam contrariam diverterunt. Ea enim quae habenti aliquam naturam adveniunt, nec tamen pertinent ad integritatem naturae illius, vel accidentia esse videntur, ut albedo, & musica; vel accidentaliter se habere ad ipsum, sicut annulus, vestimentum, domus, & similia. Considerantes autem, (2) quod humana natura verbo Dei adveniat, nec ad ejus naturae integritatem pertinet; necesse esse putaverunt quod humana natura accidentalem unionem haberet ad verbum. Et quia manifestum est quod non potest inesse verbo ut accidens, tum quia Deus non est susceptivum accidentis, Lib. I. cap. XXI. ut probatum est, tum quia humana natura, cum sit de genere substantiae, nullius accidens esse potest; relinqui videbatur quod humana natura adveniret verbo non sicut accidens, sed sicut accidentaliter se habens ad ipsum.

Posuit igitur Nestorius quod humana natura Christi se habebat ad verbum sicut templum quoddam; ita quod secundum solam inhabitationem erat intelligenda unio verbi ad humanam naturam. Et quia templum seorsum habet suam individuationem ab eo qui inhabitat templum; individuatō autem conveniens humanae naturae est personalitas; reliquum erat quod alia esset personalitas humanae naturae, & alia verbi; & sic verbum, & ille homo erant duae personae.

Quod quidem inconveniens alii vitare volentes, circa humanam naturam talem dispositionem introduxerunt, ut ei personalitas proprie convenire non possit, dicentes, animam, & corpus, in quibus integritas humanae naturae consistit, a verbo sic esse assumpta, ut corpori anima non esset unita ad aliquam substantiam constituendam; ne cogerentur dicere illam substantiam a se constitutam, rationem personae habere: unionem vero verbi ad animam, & corpus posuerunt sicut ad ea quae accidentaliter se habent, puta induti ad indumentum; in hoc quodammodo Nestorium imitantes.

His igitur remoris per supradicta, necessarium est ponere talem fuisse unionem verbi, & hominis, ut neque ex duabus una natura conflata sit, neque verbi ad humanam naturam talis fuerit unio sicut est alicujus substantiae, puta hominis ad exteriora, quae accidentaliter se habent ad ipsum, ut domus, & vestimentum; sed verbum in humana natura sicut in sibi propria facta per incarnationem subsistere ponatur, ut & corpus illud vere sit corpus verbi Dei, & similiter anima, & verbum Dei vere sit homo. Et quamvis haec unio perfecte ab homine non valeat explicari, tamen secundum modum, & facultatem nostram conabimur aliquid dicere ad aedificationem fidei, ut circa hoc mysterium fides catholica ab infidelibus defendatur.

(2) Al. quod cum humana.

In omnibus autem rebus creatis nihil invenitur huic unioni tam simile sicut unio animae ad corpus: & major esset similitudo, ut etiam Augustinus dicit contra Felicianum, si esset unio intellectus in omnibus hominibus; ut quidam (Averroes III. de Anima comm. v.) posuerunt: secundum quos oporteret dicere, quod intellectus praexistens hoc modo de novo conceptui hominis uniat, ut ex utroque fiat una persona; sicut ponimus verbum praexistens humanae naturae in personam unam uniri. Unde propter hanc similitudinem utriusque unionis Athanasius dicit in symbolo, quod sicut anima rationalis, & caro unus est homo; ita Deus, & homo, unus est Christus. Sed cum anima rationalis uniat corpori & sicut materiae, & sicut instrumento, non potest esse similitudo quantum ad primum modum unionis: sic enim ex Deo & homine fieret una natura, cum materia, & forma proprie naturam constituunt speciei. Relinquitur ergo ut attendatur similitudo secundum quod anima uniat corpori ut instrumento: ad quod etiam dicta antiquorum Doctorum concordant, qui humanam naturam in Christo organum quoddam Divinitatis posuerunt, sicut & ponitur corpus organum animae. Aliter enim est anima organum corpus, & ejus partes, & aliter exteriora instrumenta: haec enim dolabra non est proprium instrumentum, sicut haec manus: per dolabram enim multi possunt operari, sed haec manus ad propriam operationem hujus animae deputatur: propter quod manus est organum unium, & proprium; dolabra autem instrumentum extrinsecum, & commune. Sic igitur & in unione Dei, & hominis considerari potest. Omnes enim homines comparantur ad Deum ut quaedam instrumenta quibus operatur: ipse enim est qui operatur in nobis, & perficere pro bona voluntate, secundum Apostolum Philipp. II. 13. Sed alii homines comparantur ad Deum quasi instrumenta extrinseca, & separata: movetur enim a Deo non ad operationes proprias sibi tantum, sed ad operationes communes omni rationali naturae, ut est intelligere veritatem, diligere bona, & operari justa. Sed humana natura in Christo assumpta est ut instrumentaliter operetur ea quae sunt operationes propriae solius Dei, sicut est mundare peccata, illuminare mentes per gratiam, & introducere in perfectionem vitae aeternae. Comparatur igitur humana natura Christi ad Deum sicut instrumentum proprium, & junctum, ut manus ad animam. Nec discrepat a rerum naturalium consuetudine quod aliquid sit naturaliter proprium instrumentum alicujus, quod tamen non sit forma ipsius. Nam lingua, prout est instrumentum locutionis, est proprium organum intellectus; qui tamen, ut Philosophus probat III. de Anima text. comm. VI. nullius partis corporis actus est. Similiter etiam invenitur aliquod instrumentum quod ad naturam speciei non pertinet; & tamen ex parte materiae competit huic individuo, ut sextus digitus, vel aliquid hujusmodi. Nihil igitur prohibet secundum hunc modum ponere unionem humanae naturae ad verbum, quod humana natura sit quasi verbi instrumentum non separatum, sed junctum. Nec tamen humana natura ad naturam verbi pertinet, nec verbum est ejus forma; pertinet tamen ad ejus personam. Praedicta tamen exempla non sic posita sunt, ut omnimoda similitudo sit in his requirenda: intelligendum est enim verbum Dei multo sublimius, & intimius humanae naturae potuisse uniri quam anima qualicumque proprio instrumento; praecipue cum to-

ti humanæ naturæ mediante intellectu conjunctum dicatur. Et licet verbum Dei sua virtute penetraret omnia, utpote omnia conservans, & portans; creaturis tamen intellectualibus, quæ proprie verbo perfrui possunt, & ejus participes esse, ex quadam similitudinis affinitate & eminentius, & ineffabilius potest uniri.

CAPUT XLII.

Quod assumptio humanæ naturæ maxime competeat verbo Dei.

III. Sent. dist. 1. quest. 11. art. 2.

EX hoc etiam patet quod humanæ naturæ assumptio potissime competit personæ verbi.

1. Nam si assumptio naturæ humanæ ad salutem hominum ordinatur, ultima autem salus hominis est ut secundum intellectivam partem perficiatur contemplatione veritatis primæ, oportuit per verbum, quod secundum emanationem intellectualem à patre procedit, humanam naturam assumi.

2. Rursus. Affinitas quædam videtur maxime verbi ad humanam naturam. Homo enim propriam speciem sortitur secundum quod rationalis est; verbum autem rationi affine est: unde apud Græcos *logos* verbum, & ratio dicitur. Convenientissime igitur verbum rationali naturæ unitum est: nam & propter affinitatem prædictam divina Scriptura nomen imaginis & verbo attribuit, & homini: dicit enim Apostolus ad Coloss. 1. 15. de verbo, quod est *imago invisibilis Dei*: & idem de homine dicit I. Cor. xi. 7. quod *vir est imago Dei*.

3. Habet etiam verbum non solum ad rationalem naturam, sed etiam universaliter ad omnem creaturam quamdam affinitatis rationem; cum verbum continet rationes omnium creatorum à Deo, sicut artifex homo conceptione sui intellectus rationes artificiatorum comprehendit. Sic igitur omnes creaturæ nihil aliud sunt quam realis quædam expressio, & representatio eorum quæ in conceptione divini verbi comprehenduntur, propter quod & omnia per verbum facta esse dicuntur. Convenienter igitur verbum creaturæ, scilicet humanæ naturæ, unitum est.

CAPUT XLIII.

Quod humana natura assumpta à verbo non præexistit assumptioni; sed in ipsa conceptione fuit assumpta à verbo Dei.

CUM autem verbum humanam naturam assumptum sit in unitatem personæ, ut ex dictis cap. xli. jam patet, oportuit humanam naturam non præexistere antequam verbo uniretur.

1. Si enim præxisteret, cum natura præexistere non possit nisi in individuo; oportuisset esse aliquod individuum illius humanæ naturæ præexistentis ante unionem. Individuum autem humanæ naturæ est hypostasis, & persona. Erit igitur dicere, quod humana natura assumenda à verbo, in aliqua hypostasi, vel persona præexistisset. Si igitur natura illa assumpta fuisset manente priori hypostasi, vel persona, remansissent tunc post unionem duæ hypostases, vel personæ, una verbi, & alia hominis; & sic non esset facta unio in hypostasi, vel persona: quod est contra sententiam fidei. Si vero hypostasis, vel persona illa non remaneret in ea natura in qua assumenda à verbo præexistisset, hoc sine corruptione accidere non pos-

tuisset: nullum enim singulare desinit esse hoc quod est, nisi per corruptionem. Si igitur oportuisset illum hominem corrumpi qui unioni præexistisset, & per consequens humanam naturam in eo existentem: impossibile igitur fuit quod verbum assumeret in unitatem personæ aliquem hominem præexistentem.

Simul autem & derogaretur perfectioni incarnationis Dei verbi, si aliquid eorum quæ naturalia sunt homini, ei deesset. Est autem naturale homini ut nascatur nativitate humana. Hoc autem verbum Dei non haberet, si hominem præexistentem assumpsisset; nam ille homo in sua nativitate purus homo exitisset: unde ejus nativitas verbo non posset attribui; nec beata Virgo mater verbi dici posset. Fides autem per omnia sine peccato similem eum nobis in naturalibus confitetur, dicens, filium Dei, secundum Apostolum, factum ex muliere, & natum, & Virginem matrem Dei. Non igitur hoc decuit ut præexistentem hominem assumeret.

Hinc etiam apparet quod ab ipso conceptionis principio naturam humanam sibi univit. Quia sicut humanatio Dei verbi requirit quod verbum Dei sit natum nativitate humana, ad hoc quod sit verus homo, & naturalis, per omnia in naturalibus nobis conformis; ita requirit quod Dei verbum sit conceptum conceptione humana. Non enim secundum naturæ ordinem homo nascitur, nisi prius concipiatur. Si autem natura humana assumenda prius in quocumque statu fuisset quam verbo uniretur, illa conceptio verbo Dei attribui non posset, ut diceretur conceptum conceptione humana. Oportuit igitur quod ab ipso conceptionis principio verbum Dei humanæ naturæ uniretur.

2. Rursum. In generatione humana virtus activa agit ad complementum humanæ naturæ in aliquo determinato individuo. Si autem verbum Dei non à principio conceptionis humanam naturam assumpsit, virtus activa in generatione ante unionem suam actionem ordinasset ad aliud individuum humanæ naturæ, quod est hypostasis, vel persona humana; post unionem autem ordinasset totam generationem ad aliam hypostasim, vel personam, scilicet Dei verbum, quod nascebatur in humana natura. Sic igitur non fuisset una numero generatio; utpote ad duas personas ordinata; nec fuisset uniformis secundum totum: quod à naturæ ordine videtur alienum. Non igitur fuit convenienter quod verbum Dei post conceptionem, humanam naturam assumeret, sed simul in ipsa conceptione.

3. Item. Hoc videtur generationis humanæ ordo requirere, ut qui concipitur, ipse idem nascatur, & non alius; cum conceptio ad nativitatem ordinetur. Unde si filius Dei natus est nativitate humana, oportet etiam quod filius Dei sit conceptione humana conceptus, & non purus homo.

CAPUT XLIV.

Quod natura humana assumpta à verbo, in ipsa conceptione fuit perfecta quantum ad animam, & corpus.

Uterius autem ex hoc manifestum est quod in ipso conceptionis principio anima rationalis corpori fuit unita.

1. Verbum enim Dei mediante anima rationali corpus assumpsit: corpus enim hominis non magis assumptibile est à Deo quam alia corpora, nisi propter animam rationalem. Non igitur verbum Dei assump-

sit

sit corpus absque anima rationali. Cum igitur verbum Dei assumpsit corpus ab ipso conceptionis principio, oportuit quod in ipso conceptionis principio anima rationalis corpori uniretur.

2. Item. Posito eo quod est posterius in generatione, necesse est & id quod prius est secundum generationis ordinem, poni. Posterius autem in generatione id est quod est perfectissimum; perfectissimum autem est ipsum individuum generatum, quod in generatione humana est hypostasis, vel persona, ad ejus constitutionem ordinatur & anima, & corpus. Posita igitur personalitate hominis generati, necesse est quidem existere & corpus, & animam rationalem. Personalitas autem hominis Christi non est alia quam personalitas verbi Dei; verbum autem Dei in ipsa conceptione univit sibi corpus humanum. Fuit igitur ibi personalitas illius hominis: ergo oportuit quod & anima rationalis adesset.

3. Inconveniens etiam fuisset ut verbum, quod est fons, & origo omnium perfectionum, & formarum, alicui rei informi, & nondum perfectionem naturæ habenti, uniretur. Quicquid autem sit corporeum, ante animationem est informe, & nondum perfectionem naturæ habens. Non igitur fuit convenienter ut verbum Dei uniretur corpori nondum animato; & sic à principio conceptionis oportuit animam illam corpori uniri.

Ex hoc etiam apparet quod corpus illud assumptum à principio conceptionis fuit formatum: quia nihil informe Dei verbum assumere debuit. Simul autem anima requirit propriam materiam, sicut & qualibet alia forma naturalis. Est autem propria materia animæ, corpus organatum: est enim anima endelechia corporis organici physici potentia vitam habentis. Si igitur anima à principio conceptionis corpori sit unita, ut ostensum est, necessarium fuit ut corpus à principio conceptionis organatum, & formatum esset. Et etiam organizatio corporis ordine generationis præcedit animæ rationalis introductionem; unde posito posteriori, necesse fuit ponere & prius. Crementum autem quantitatis usque ad debitam mensuram nihil prohibet sequi corporis animationem. Sic igitur circa conceptionem hominis assumpti sentendum est, quod in ipso conceptionis principio fuit corpus organatum, & formatum, sed nondum habens debitam quantitatem.

CAPUT XLV.

Quod Christum decuit nasci ex virgine.

III. Part. quest. xxviii. art. 1. & 2.

PER hoc autem patet quod necesse fuit hominem illum ex virgine matre nasci absque naturali semine.

1. Semen enim viri requiritur in generatione humana tamquam principium activum, propter virtutem activam quæ in ipso est. Sed virtus activa in generatione corporis Christi non potuit esse naturalis secundum prædicta: quia virtus naturalis non subito perficit totam corporis formationem, sed ad hoc indiget tempore; corpus autem Christi in ipso principio suæ conceptionis fuit formatum, & organatum, ut ostensum est cap. præc. Relinquitur igitur quod generatio Christi humana fuit absque naturali semine.

2. Item. Semen maris in generatione animalis cuiusque trahit ad se materiam quam mater ministrat, quasi virtus quæ est in semine maris, intendat sui ip-

sius complementum ut finem totius generationis, unde & completa generatione ipsum semen immutatum, & completum est proles quæ nascitur. Sed in generatione humanæ Christi fuit ultimus generationis terminus unio ad personam divinam, non autem aliqua persona, seu hypostasis humana constituenda, ut ex dictis cap. xli. patet. Non igitur in hac generatione potuit esse activum principium semen viri, sed sola virtus divina; ut sicut semen viri in generatione communi hominum in suam substantiam trahit materiam à matre ministratam, ita eandem materiam in generatione Christi verbum Dei ad suam unionem assumpsit.

Similiter autem manifestum est quod convenienter erat ut in ipsa generatione humana verbi Dei aliqua proprietas spiritualis generationis verbi reluceret. Verbum autem, secundum quod à dicente progreditur, sive interius conceptum, sive exterius prolatum, corruptionem dicenti non affert, sed magis perfectionis plenitudo per verbum attenditur in dicente. Convenienter igitur fuit ut sic verbum Dei secundum humanam generationem conciperetur, & nasceretur, ut matris integritas non corrumpere. Cum hoc etiam manifestum est quod verbum Dei, quo omnia constituta sunt, & quo omnia in sua integritate conservantur, sic nasci decuit ut per omnia matris integritatem servaret. Convenienter igitur fuit hanc generationem fuisse ex virgine.

Nec tamen hic generationis modus veræ & naturali humanitati Christi derogat, licet aliter quam alii homines generatus sit. Manifestum est enim, cum virtus divina infinita sit, ut supra Lib. I. cap. xlii. probatum est, & per eam omnes causæ virtutem producendi effectum sortiantur, quod quicumque effectus per quaecumque causam producitur, potest per Deum absque illius causæ adminiculo produci ejusdem speciei, & naturæ. Sicut igitur, virtus naturalis quæ est in humano semine, producit hominem verum, speciem, & humanam naturam habentem; ita virtus divina, quæ talem virtutem semini dedit, absque hujusmodi virtute potest effectus illius virtutis producere, constituendo verum hominem, speciem, & naturam humanam habentem.

Si vero aliquis dicat, quod cum homo naturaliter generatus habeat corpus naturaliter constitutum ex semine maris, & eo quod femina ministrat, quicquid sit illud, corpus Christi non fuit ejusdem naturæ cum nostro, si non est ex maris semine generatum: ad hoc manifesta responsio est secundum Aristotelis positionem, dicentis, quod semen maris non intrat materialiter in constitutionem concepti, sed est solum activum principium; materia vero corporis tota ministratur à matre: & sic quantum ad materiam corpus Christi non differt à corpore nostro: nam etiam corpora nostra materialiter constituta sunt, ex eo quod est sumptum ex matre.

Si vero aliquis prædictæ positioni Aristotelis repugnet, adhuc prædictæ objectio efficaciam non habet. Similitudo enim aliquorum, aut dissimilitudo in materia non attenditur secundum statum materiæ in principio generationis, sed secundum conditionem materiæ jam præparatæ, prout est in termino generationis. Non enim differt secundum materiam aer ex terra, vel ex aqua generatus: quia licet aqua, & terra in principio generationis differentia sint, tamen per actionem generantis, ad unam dispositionem reducuntur. Sic igitur divina virtute materia, quæ solum ex muliere sumitur, potest reduci in fine generationis ad eandem dispositionem quam habet materia in-

Ss 2

su-